UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Prima, an virgine[m] opprimens raptu[m] co[m]mittat? Sic.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

SI cuius patruus vel auunculus. Hec duo capitu- la non tenent.

FIliam ¶ Caſus. Pertractatis.xiij.īpedimētis ma trimonij: qꝛ raptus videbaꝛ impedimentū matri- monij, vel impedire mr̄imoniū, ideo vltimo loco ſuppo- nit de rapta, oſten dens qui dicantur raptū cōmittere: ⁊ qua pena punien- di ſint raptores: et qual'r rapta poſſit copulari raptori. Ut autem hec ⁊ a- lia faciat p̄mittit thema: de quo du- as elicit qōnes.

a ¶ Filiam cuiuſ dam. Poſt.xiij.im pedimenta matri- monij tractat hic magiſter ð raptu: quia videbaꝛ ma- trimonium ꝛimpe dire. et vtrū inter raptā et raptorem poſſit eē matrimo- nium.

ꝛ Sub. et q̄ ra- ptū cō- mittere dicanꝛ, et q̄ pe- na pu- niāꝛ ra- ptores. Archi.

QUod autem ¶ Caſ9. Hic intitulatur prima queſtio, qua que- ritur an ille raptuȝ commiſerit de quo dictū eſt in thema- te: ⁊ certū eſt ꝙ ſic diſtingue tamē cū magiſtro ꝙ rapt9 quandoq̄ꝫ cōmittiꝛ in re ipſa: quando- q̄ꝫ in vſu rei: vt.j. ea.§.vlti.

b ¶ Quod autez. De hoc nulluȝ eſt dubiū quin raptuȝ commiſerit iſte. di- ſtinguas tamen cū magiſtro: qꝛ quan doq̄ꝫ raptus com- mittitur in re ipſa, quādoq̄ꝫ i vſu rei: vt.j.e.§.vlt.

ꝛ Di- cas i aſ ſigna- tione q̄ ſit hic p̄ Iſido. cām re- ſpexit. nā ideo rapit quis vt corrum pat. vn̄ illud a, non no- tat ori- ginē, ſꝫ cām. Archi.

c RApt9.ð.xx- vij.qōne.ij. raptus.

d ¶ A corrūpen- do eſt dict9. Et ita ſimplex ðr a cōpo- ſito: ſicut al's expo nit lex ſimplex per cōpoſitum: ꝛ vt.ff. ad legē aquil.ſi ſer uus.§.inquit lex.

genita, conſanguineis prioris viri copulari non debet.

SI cui9 patruus vl' auū culus vxorat9 obierit, et illa virū aliū poſtea duxerit et filios filiaſve ex illo genue- rit: cū his oībus modis cōmi- ſceri prohibemus: qꝛ vir ⁊ mu lier vna caro ſunt.

Item ex Romana ſynodo.

¶ De eodem.

SI qua mulier ad ſecun das nuptias tranſierit et ex eis ſobolē genuerit, nul- lo mō pōt ad cōſortiū cogna- tionis viri prioris p̄tingere.

Item Iginius papa.

¶ De eodem.

SI qua mulier trāſierit ad ſcðas nuptias, et ex eis prolem habuerit: ipſa ples non poteſt ſe copulare cogna tioni prioris viri vſq̄ꝫ ad quar tā ḡnationē. Unde Innocē- tius papa. ¶ De eodem.

SI qua mulier ad ſcðas tranſierit nuptias, ⁊ fi- lios ⁊ filias ad ſcðm maritum genuerit: debere eas nepoti- bus prioris mariti cōiūgi ſctā Ro. ſynodus p̄ſus inhibuit.

¶ Cauſa.xxxvi.

FIliam cuiuſ dā [a] ignoran te p̄re quidā muneribꝰ il- lexit, ⁊ ad cō uiuiū inuita uit. finito cō uiuio iuuenis virginē oppreſ- ſit: quo cōperto a parētib9 iu- ueni traditur puella, ac more nubentiū a iuuene dotatur: et publice in vxorem ducitur.

Querit p̄mo an ille raptum commiſerit? Secundo, an ra pta raptori nubere poſſit pa- tre aſſenſum preſtante?

¶ Queſtio.j.

QUod aūt[b] il- le raptū ad- miſerit, mul- torū authori tate probaꝛ. Ait enī Iſi do. in.ij. libro etymologiarum.ca.xxxiij.

¶ Quid ſit raptus.

RAptus[c] quoq̄ꝫ illicitus coitus a corrumpēdo[d] eſt dict9. vnde qui raptu[e] poti tur, ſtupro fruitur.

Unde Gelaſius papa.

¶ Ubi raptus admittitur.

LEx illa[f] p̄teritoꝝ prin cipū ibi raptū dixit cō- miſſum eſſe, vbi puella de cu- ius ante nuptijs nihil actum fuerat, videbatur abducta.

Cū ergo hec illicito coitu ſit corrupta: cūq̄ꝫ ita ſit abducta id eſt a domo p̄ris ducta, ꝙ de ei9 nuptijs nihil ante actū fue rit: raptā appellādam negari nō pōt. ſed nō oīs illicitus coi- tus, nō cuiuſlibet illicita deflo ratio raptus appellaꝛ. Aliud enī eſt fornicatio, alið ſtuprū, aliud adulterium[g], aliud ince- ſtus, aliud raptus. Fornicatio aūt lꝫ videaꝛ eſſe gen9 cuiuſli bet[h] illiciti coit9 q̄ fit extra vxo rem legitimā: tn̄ ſpālīter intel ligiꝛ in vſu viduaꝝ, vel mere- tricū: vel cōcubinaꝝ. Stuprū autē p̄prie[i] virginū eſt illicita

de qua hic mentionem facit Gelaſius qui preceſſit Iuſti ni num: ſed tamen illud Iuſtiniani corrigitur.j.e.q.ij.ſi quis virginē. ⁊ ex̄ de rapto. cū cauſa. ⁊ ca. ſequenti. Sed quare non committo raptū in ſponſa mea, vt cōmitto in alia re mihi debita: vt ſi venditam mihi rem rapiam, ſic incido in conſtitu- tionem, ſi quis in tātam. C. vnde vi. vt.ff. de act. poſ. ſi ex ſtipulatione. et ſimiliter furtū cō- mitto in p̄pria re: vt.ff. de furt. eum qui.§.j. Sꝫ poteſt eſſe ratio: qꝛ p̄ſu mitur ꝙ re ſua ne- mo vitioſe vtatur: vt.ff. pro ſocio. me rito. vel forte ratio eſt quia matrimo- niū nunq̄ꝫ diſſolui- tur: aliȷ̄ cōtractus ſic. vnde nunq̄ꝫ po teſt aliquis in hoc caſu incidere in cō ſtitutionē illā pla- cuit.xvj.qō.vj. nec in illam, ſi quis in tantam. ⁊ quia res iſta nūq̄ꝫ poteſt a- lienari a vero do- mino. et q̄a libera pſona nō poſſideꝛ et ita non eſt neceſ ſe vt expectet quo vſq̄ꝫ in eum tranſ- feraꝛ poſſeſſio ſpō ſe. Item qꝛ intelli- gitur eā poſſidere ꝙcito ſponſalia in- terceſſerūt. vn̄ non vere ðr raptor, cū ſua poſſeſſiōe vta- tur.ff. de iniur. l. in iuriarū.§. ſi quis. ex̄ de elect. eccleſia vulterana.

Raptꝰ i ſponſa ſua q̄s nō com mittit.

¶ Cū ergo. ¶ Ca- ſus. Iſte.§. diuidi- tur i.ij. partes. In p̄ma ↄcludit Gra. ex ſupradictis ꝙ hec de qua agiꝛ in themate ðr rapta. In ſcða p̄te q̄ inci- pit ibi: ſꝫ nō oīs. ðr quid ſit fornicatio, q̄d ſtuprū, q̄d ad- ulteriū, q̄d inceſt9, et q̄d rapt9. ⁊ ad fi nē.§. īducit ſeq̄ns capiꝛ. Corrupta in

nā ibi veteres oēs intellexerūt rupiſſe. i. corrupiſſe. Io.

e ¶ Qui raptu potitur. Id eſt quia eſt illicitus coitus a corrumpendo.

f LEx illa.ð.xxvij.q.ij.lex. C. de raptu virgi. rapto- res. cōtra. Solu. Iuſtinianus ibi correxit legem

vxorem, ſupple maxime. Hic morte, ſm leges.

g ¶ Aliud adulterium.xxxij.q.iiij.nemo.contra.

h ¶ Cuiuſlibꝫ.ð.xxxij.q.iiij.meretrices. ⁊.q.vij.ſi ſolū.

i ¶ Proprie. Bene dixit proprie: nam et al's ſtuprum dicitur committi in vidua, vel virgine, vel puero.ff. de

deſloratio: quā vcʒ nō precedēti cōiugali pactione, vtriuſqʒ volūtate, ꝟgo corrūpit, patre iniuriā ad animū ſtatim poſt cognitionē nō reuocāte[a]. Adulteriū ꝟo eſt alieni thori violatio. Vñ adulteriū dr̄ q̄ſi ad alteri⁹ thorum acceſſio. Inceſt⁹ eſt ꝯſanguineorū vel affiniū abuſus[b]. vñ inceſtuoſi dicunt̃ q ꝯſanguineis ⁊ affinib⁹ abutunt̃. Rapt⁹ admittit̃ cum puella violēter a domo patr̄ abducit̃, vt corrupta in vxorē habeat̃: ſiue puelle ſolūmodo, ſiue parētib⁹ tm̄, ſiue vtriſqʒ vis illata ꝯſtiterit, hic[c] morte mulctat̃[d]. Sed ſi ad eccleſiā cum rapta cōfugerit[e], priuilegio eccleſie mort̄ impunitatem promeretur.

Unde in Aurelianeñ. concilio legitur.

¶ **Si raptor cum rapta ad eccleſiam confugerit, quid fieri debeat.**

De raptorib⁹ autē id cōſtituendū eſſe cēſemus vt ſi ad eccleſiā raptor cum rapta cōfugerit, et feminā ipſam violētiā pertuliſſe ꝯſtiterit, ſtatim liberet̃ de poteſtate raptoris ⁊ parētib⁹ reddat̃: ⁊ raptor mort̄ vel penarū[f] impunitate cōceſſa, aut ad ſeruiendū[g] ſubiectus[h] ſit, aut redimendi[i] ſe liberam habeat facultatem. Si vero que rapit̃ patrē[k] habere cōſtiterit: ⁊ puella raptori conſenſerit[l], poteſtati patr̄ excuſata[m] reddat̃, et raptor patri ſuperioris conditionis ſatiſfactione teneatur obnoxius. Ex hac authoritate liquet ꝙ aliquādo vis infert̃ parētib⁹ ⁊ nō puelle, cū dicit̃: ſi puella raptori ꝯſenſerit. Aliquādo vtriſqʒ violētiā perferūt, cū premittit̃: ſi raptor cū rapta confugerit, ⁊ feminā ipſam violentiam pertuliſſe ꝯſtiterit. ¶ Puelle autē non parentib⁹ vis infert̃, cum volūtate patris puella violēter abducit̃, vt eius patiatur cōcubitū, cuius copule nunqʒ cōſenſum adhibuit. Hic autē[n] neqʒ parentibus, neqʒ puelle vim intuliſſe videtur, cū neqʒ illis prohibentib⁹, neqʒ illa renitente[o] violenter ſit abducta. Aliud eſt em̄ ꝓmiſſionibus aliquam ſeducere, aliud ſibi vim inferre: vnde quia neutri vis illata probatur, raptor hoc iure dici non debet[p]. Sed rapina dupliciter fieri dicitur: aliquando[q] enim res ipſa rapitur, aliquando ipſius rei vſus tantummodo violenter eripitur. Res ipſa tūc rapitur cum violēter domino eripitur, vt in perpetuū teneatur. Aliquando vero non res ipſa affectatur, ſed vſus eius dn̄o prohibēte[r] violēter vſurpat̃. Hic ergo raptum admiſit, quia florē virginitatis puelle renitenti violēter eripuit.

¶ Queſtio .ij.

adul. inter liberas. §. j. de verb. ſigni. inter ſtuprū, ⁊ quandoqʒ etiā ſtuprum ſumitur pro adulterio. xxxij. q. iij. nemo, xxviij. q. j. idololatria.

a ¶ Non reuocante. Idem eſſet ſi reuocaret, q2 nihilominus eſſet ſtuprū: ſi tamen non reuocat, ceſſat actio iniuriarū poſt annū, inſti. de iniu. §. vl.

b ¶ Abuſus. vel ibi eſt iuſtitia publice honeſtat̄: ibi eſt rapt⁹. xxxv. q. iij. nec eam.

c ¶ Hic. ſ. raptor talis, vel rapt⁹.

d ¶ Mulctat̃. antiquo iure, non antiquiſſimo.

e ¶ Cōfugerit. C. de his q ad ec. confu. l. vlt. §. vlti.

De raptorib⁹. ¶ Caſ⁹. Quidam rapuit quandam puellā, ⁊ cum ea fugit ad eccleſiam: querit̃ qd iuris ſit? Et reſpondetur, ſi puella nō conſenſit raptori q patrem nō habet, debet ſtatim auferri raptori, et reddi cōſanguineis: ⁊ raptor non puniatur corporalr̄, ſʒ puelle ſeruiat, vt ab ea ſe redimat. Si ꝟo patrem habet ⁊ cōſentit puella: apud patrē excuſetur et ei reſtituatur, ⁊ raptor pr̄i teneat̃ ſatiſfactione ſimili.

f ¶ Vel penarū. corporalium: a talibus liberat̃ hic authoritate canonū, nō autē a pena pecuniaria quā ſuſtinet. j. e. q. ij. deniqʒ. ſed ⁊ publica penitētia mulctatur. xxvij. q. ij. raptor.

g ¶ Ad ſeruiendum. Si inops eſt ſecus in debitore, qui nō cogitur ſeruire creditori: vt. C. de actio. ⁊ obligatio. ob es. Sed vſqʒ ad quod tempus ſeruiet ei? Sit in arbitrio boni viri, ex quo lege non exprimitur. argu. ff. de iure delibe. l. j. §. ait pretor. extra de offi. delega. de cauſis. Vel ſeruiet ei per quinqʒ annos, ad inſtar illius qui redemptus eſt ab hoſtibus. C. de capti. et poſtli. reuerſis. diuerſarum, et licet iſte ſeruus non ſit, parum tamen differt (vt dicit lex) a ſeruo, cum ei abire non liceat cum vult. ff. de libe. homi. exhiben. l. ij.

h ¶ Subiectus ſit. In precium pudicitie eius. j. eadem queſtione. ij. tria.

i ¶ Redimendi. Et hec erit optio raptoris. arg. xxvij. q. ij. multorum. ff. de cōtrahen. emp. ſi in emptione §. penul. ff. de iure do. plerunqʒ.

k ¶ Patrem. Videtur ꝙ in primo caſu patrem non habeat: licʒ magiſter aliter interpretet̃, ſcʒ in §. ſeq.

l ¶ Conſenſerit. In fornicatione: ais non reddit̃.

m ¶ Excuſata. A pena legis, vt non puniatur a iudice etiam ſi ſit nubilis, nam innubilē etas excuſat. pater tamen bene pōt eam exheredare ſi vult. C. de inof. teſt. ſi filiā. niſi maior eſſet xxv. annis. tūc em̄ ſi pater diſtulit eā copulare, ſi alicui adheſerit, remanebit cum illo etiam inuito patre: nec exheredabitur: vt in autenti. vt cum de ap. cog. §. cauſas. ver. ſi preter. coll. viij. ſed ſi filia inuito patre adheſerit alicui matrimonialiter, dummodo dignum eligat: pater tenet̃ eam dotare: vt. ff. de ritu nup. qui liberos.

Arg. ad hoc ff. de rei ven. qd infans.

Pr̄ tenetur dotare filiā q̄ eo inuito nupſit

¶ Et hac. ¶ Caſus. Huculqʒ allegauit magr̄, modo ponit ſolutionē bonam diſtinguēs ꝙ aliquādo vis infertur parentibus et non puelle: aliqñ vtriſqʒ aliquando puelle tantum. ſed illi de qua hic agitur, vel eius parentibus nulla vis fuit illata. In fine diſtinguit ꝙ rapt⁹ quādoqʒ committitur in re ipſa, quandoqʒ in vſu rei: ſicut fuit in puella de qua hic loquitur.

n ¶ Hic autem. De quo agitur in themate.

o ¶ Renitente. Nam ſpontanea fuit in abductione: inuita in corruptione.

p ¶ Nōdʒ. Allegādo dicit. vñ ſtatim ſubdit ſolutionē.

q ¶ Aliquando. Idem dicit lex in furto: qd quandoqʒ committitur in re, quandoqʒ in vſu rei: vt. ff. de fur. l. j §. furtum. ⁊ inſti. de obli. que ex deli. naſ. §. furtum.

Furtū in duobus cōmittit̃.

r ¶ Dn̄o prohibente. Aut neſciente. Sic. ff. de fur. qui vas. §. vetare.